

indsættes: „foraauidt samme mangler Hjemmel i den gjældende Ret“.

Bossen: Medens det vel tør forudsættes, at ærede Medlemmers Laster for en stor Del ere koncentrerede paa et andet Punkt, kunde det maaske være noget dristigt at vente, at der skulde være en tilstrækkelig Interesse for at bestyrelse sig med en Sag, der ikke synes at være af en saa kritisk Natur. Imidlertid er Finansudvalget i sin Behandling af Finanslovsforslaget stødt paa et Punkt, som forudsætter det her foreliggende Forslags Besvarelse, idet det vil være meget vanskelig for Udvalget at tage sin endelige Stilling med Hensyn til Spørgsmaalet om Bevillingen af Lønningsstillæg paa Finanslovsforslaget til Kommunernes Skolelærere, førend man kender den ærede Kultusministers Standpunkt med Hensyn til den Foranstaltning, han ad administrativt Veie har søgt at gennemføre. Det er da ogsaa et Spørgsmaal, der i en overordenlig Grad har grebet Kommunerne og vakt Bevægelse i vide Kredse, saa at jeg er overbevist om, at man med en vis Interesse, om ikke Spænding, venter paa at høre, hvorledes Folkethinget vil optræde lige overfor denne Sag. Jeg tillod mig allerede ved 1ste Behandling af Finanslovsforslaget at fremdrage Spørgsmaalet og fik da en Udtalelse fra den ærede Kultusministers Side, som ikke lod nogen Tvivl tilbage med Hensyn til den foreliggende Kjendsgjerning, saa at der for saa vidt ikke kunde være nogen Anledning til at fremdrage Sagen under Form af en Forespørgsel, der først skulde konstatere det foreliggende Faktum. Det dreier sig egentlig kun om, hvorledes man vil behandle denne Foranstaltning, og jeg antager, at de allerfleste af Thingets Medlemmer hver fra sin Kreds have et endogsaa meget omfattende Stof til derpaa at kunne bygge deres Dom. — Det er nødvendigt for at faae en samlet Fremstilling af den foreliggende Sag at gaa noget tilbage i den Udviklingsgang, vor Skolelovgivning har haft. Nogle af disse Momenter ville være kjendte af de fleste, andre maaske mindre kjendte, men for at faae et samlet Billede vil det, som sagt, være nødvendigt, at fremdrage Ting, som maaske ere kjendte. Grundlaget for Skolevesenets Ordning er jo Anordningen af 1814. Dens Lovbestemmelser med Hensyn til Skolelærernes Lønninger ere, som det ofte er fremhævet, §§ 3 og 55. I dens § 3 fastsættes det, at der for hver Skoledistrikt skal, efter Samraad med Amtsskolebirektionerne, udarbejdes en selvstændig Plan saavel for Skolelærernes Lønning som for Skolevesenets Ordning. Med Hensyn til Lærernes Lønning bestemmes, hvad de som Regel bør erholde. Sen lyder saaledes — jeg skal med den høitærede Formands Tilladelse oplæse disse Ord, der jo navnlig have været Gjenstand for en forskjellig Fortolkning —; det hedder der: „Som

Lønning efter Amtsskolebirektionens nærmere Forslag (§ 3) 6 Lønder Rug og 10 Lønder Byg, der leveres ham in natura, samt 25 Lønder Byg, som betales efter hvert foregaaende Aars Kapiteltagt; dog maa det være Kancelliet tilladt efter Omstændighederne at fastsætte en noget høiere eller en noget lavere Indtagt, og bør, i ethvert Forslag til disse Lønninger, opgives, efter en rimelig Beregning, hvad de nærværende Indtagtskilber, saasom: Degnetrave, Offer og Accidenser m. v. beløbe sig til, hvilket for Fremtiden skal gjælde til Regel, saaledes at ikkun det Manglende bliver at ligne paa Sognets Beboere (§ 56). Disse Bestemmelser skulle dog ikkun bringes til Udførelse paa de Steder, hvor Degnekaldene ere ledige, eller efterhaanden, som de blive det. Den øvrige Del af Paragrafen indeholder Bestemmelser om de andre Emolumenter, om Brændsel, om Vinterfoder til Kreaturer og om Jord. Med Hensyn til dette sidste Punkt henviser Loven til de tidligere gjældende Anordninger af 1801 og 1804, som bestemmer, at der skal ydes Skolelærerne tilstrækkelig Jord til Græsning af 2 Aker og 6 Faar. Jeg beder at lægge Mærke til, at Reglen for Jordloddens Størrelse ligger i Græsningen til 2 Aker og 6 Faar. Det er en Misforstaaelse, naar man mener, at dette Areal efter Anordningen skal være af den Størrelse, at det efter den almindelige Driftsmaade af Jorden skulde være tilstrækkeligt til at holde dette Antal Kreaturer; thi der fastsættes, at, medens Jorden skal være til Sommergræsning for Kreaturerne, ydes der Skolelærerne desuden Vinterfoder, og det er en Bestemmelse, som ogsaa er fastholdt under den administrative Fortolkning af denne Paragraf. Jordloddens Størrelse kan kun beregnes efter, hvad der er beregnet til Græsning for de nævnte Kreaturer. Det sidste Punktum af denne Paragrafs første Afdeling udtaler altsaa, at disse Lønningsregler i Genhold til den ifølge § 3 approberede Skoleplan skulle kun bringes til Udførelse paa de Steder, hvor Degnekaldene ere ledige, eller efterhaanden, som de blive det, og i Anordningens § 61 udføres dette videre, hvorledes de da bestaaende Degneembedes Indkomster skulle fordeles mellem Skolebistiftets Lærere. Der er efter min Opfattelse ikke Tvivl om, at Meningen af Anordningen af 1814 har været den, at Skolevesenet skulde ordnes ved Skoleplanen i Genhold til disse Regler, og at det gjaldt en Fastsættelse een Gang for alle i Genhold til Loven, hvorved disse Skoleplaner vilde blive gjældende Lov saa at sige for hvert enkelt Skolebistift. Det forekommer mig, at det fremgaar tilstrækkelig tydeligt, navnlig af dette Punktum, som jeg her har oplæst, at det henpeger paa, at, hvad man tilføjede, var en Foranstaltning, truffen een Gang for alle ved de bestaaende Degnekalds Ledighed. De Skoleplaner, som da bleve udarbejdede i Genhold til Anordningens Bestemmelse, kom imidlertid i mange